

Dr. Németh Gábor

**A „delictum contra sextum Decalogi praeceptum cum minore”
büntetendő cselekményének kánonjogi megítélése**

TÉZISFÜZET

**Pázmány Péter Katolikus Egyetem
Kánonjogi Posztgraduális Intézet**

Konzulens: Dr. Artner Péter

**Budapest
2023**

A kiskorúak terhére elkövetett szexuális cselekmény bűn, bűncselekmény és büntetendő cselekmény. E három, hasonló csengésű kifejezés három, egymással összefüggő, ugyanakkor más – más dimenziójú valóságot takar: a bűn egy erkölcsi fogalom, Isten törvényének tudatos és szándékos megszegése, a bűncselekmény az adott állam Büntető Törvénykönyvében szereplő, államilag is szankcionálandó cselekmény, a büntetendő cselekmény pedig a Kánoni Törvénykönyvben szereplő, az egyházi törvény által szankcionált cselekmény. A megkülönböztetésre fontos rámutatni, mivel e három fogalom fejlődése a történelem folyamán nem mindig mutatott konvergenciát.

Mely szempontokra szükséges rámutatni egy kánonjogi elemzésben, amely szükségszerűen érinti az állami, büntetőjogi vonatkozásokat is?

1. *Nullum crimen sine lege* - azaz mikortól és mily módon válik büntetendő cselekménnyé a kánonjogban a kiskorúakkal terhére elkövetett szexuális visszaélés,

2. mindkét jogban alapvető jelentősége van az életkornak, pontosabban annak, hogy kit tekintettek kiskorúnak: az életszakaszok meghatározása egyáltalán nem egyszerű, mivel ez korábban egy empirikus - fenomenológiai valóság volt, míg manapság a legtöbb jogrendben egy egzakt, a születési adatokhoz köthető konkrét mérőföldkő,

3. miként fejlődik, változik az ilyen esetek vizsgálata és szankcionálása az egyházi büntetőjogban,

4. valamint számos, ehhez kapcsolódó kérdés vizsgálható, mint a titoktartás, a jó hírnévhez fűződő jog és az ártatlanság védelme.

A disszertáció elkészítésében ennek megfelelően az alábbi célok kerültek meghatározásra:

1. bemutatni a büntetendő cselekmény kánonjogtörténeti fejlődését, ehhez segítségül hívva az adott társadalmi paradigmát és az állami törvénykezést,

2. bemutatni a 20. századi kánoni büntetőjogi rendelkezéseket és azokat hatásait a *contra sextum cum minoribus* cselekmények vizsgálatára, a vizsgálat módjára és szankcionálására,

3. a *Sacramentorum Sanctitatis Tutela* (a továbbiakban: SST) motu proprio kiadása, illetve revíziói által hozott büntetőjogi változások bemutatása,

4. a *Vos estis lux mundi* motu proprio (a továbbiakban: VELM), valamint a CIC VI. könyvében hozott büntetőjogi változások bemutatása,

5. végül pedig a *contra sextum cum minoribus* büntetendő cselekményére vonatkozó átfogó analízis, vagyis annak bemutatása, hogy a VELM és a *Pascite Gregem Dei* milyen fogalmi, vizsgálati, eljárásjogi és részletes büntetőjogi rendelkezéseket hozott annak érdekében, hogy a dolgozatban tárgyalt büntetendő cselekményekkel szembeni zéró tolerancia a gyakorlatban ténylegesen is megvalósulhasson.

A dolgozat történeti egysége nagy segítséget nyújt a szemléletbeli és jogtörténeti fejlődés megértésében. A mód, ahogy a szexualitásra, valamint az elkövetőre és a kiskorú személyre az adott társadalom embere tekintett, mindig tükröződött az állami és a kánoni törvényhozásban is.

Ebben több nagy történelmi időszakok és paradigmát lehet, illetve érdemes elkülöníteni.

A klasszikus római civilizációban a hangsúly alapvetően a szexuális cselekményt végző személy társadalmi állására esett, ennek megfelelően nem tartották minden körülmények között elvetendőnek a kiskorúakkal folytatott szexuális cselekményt sem. Egy férfijogú társadalom szemléletmódja határozta meg a szexualitást és az esetleges szexuális visszaéléseket, így fordulhatott elő, az, a mai szemmel nézve megdöbbentő joggyakorlat, hogy a házasságtörésben pl. a házas férfi anyagi megkárosítását, meglopását látták. E horizonton szemlélve a kiskorú jogi státusza volt az igazán hangsúlyos: a rabszolgasorba született gyermekeknek nemcsak gazdájuk (tekintet nélkül arra, hogy férfi volt-e vagy nő) gazdasági- és státuszigényeit, hanem szexuális igényeit is ki kellett szolgálniuk, emellett nem volt ritka a gyermekprostitúció sem. Tehát nem annyira kifejezett, gyermekekre irányuló szexuális vágy, hanem a szexualitással kapcsolatos közvélekedés volt az, ami az ókori római polgárok esetleges pederasztá viselkedését meghatározta és lehetővé tette: e korban a nemi kapcsolatban a passzív szerep volt az elvetendő és ezért fordulhattak elő a kiskorú, védekezésre nem vagy csak korlátozottan képes személy terhére elkövetett szexuális cselekmények. Mindez nem jelenti azt, hogy ne születtek volna mai szemmel nézve házasság – és gyermekvédelmi törvények, úgy mint a *Lex scatinia* vagy a *Lex Iulia*, amelyek már az ókorban jelei annak, hogy a szexuális magatartást nem csak családi- vagy magánügynek, hanem közügynek is tekintette az államhatalom.

A kereszténység elterjedése a szexuális viselkedés megítélésében alapvető változást hozott: a kánoni törvénykezésben a hangsúly nem annyira a szexuális cselekményt elkövető személy társadalmi státuszára esett, hanem arra, hogy a z adott kapcsolat termékeny volt-e vagy sem.

Így azok a szexuális találkozások, amelyek házasságon kívül jönnek létre vagy természetlenek voltak, szigorúan tilalmasak is voltak: igaz az is, hogy a kánoni és állami tilalom alapvetően az egynemű felek közötti nemi kapcsolatra és a „contra naturam” magatartásra számtalan megnyilvánulási formájára vonatkozott. Az, hogy csak nyomokban találjuk meg a pedofil cselekmények tilalmát, az nem azt jelenti, hogy a középkor jogászai és teológusai elnézték volna ezt a magatartást, hanem annak, hogy egyrészt csak korlátozottan ismerték a „gyermek” modern fogalmát, másrészt pedig a figyelem más, elterjedtebb, de természetlen kapcsolatokra irányult.

A gyermek, a gyermekség egyszerűen nem volt megfogható jogi - társadalmi kategória ebben az időben: csak nagyon korlátozottan beszélhetünk tehát a gyermekkor - ifjúkor olyan szakaszos és világos beosztásáról és az annak megfelelő nevelésről és bánásmódról, amelyet manapság gyakorlunk, az a legpontosabb, ha úgy fogalmazzuk meg, hogy egy bizonyos életkor vagy

biológiai érettség után egyszerűen csak „bekövetkezett” a felnőttiség, annak minden jogával és kötelességével együtt.

Ami a szexuális visszaélését, mint kánoni büntetőjogi kategóriát jelenti, lényegében azt mondhatjuk, hogy nem vagy csak nagyon korlátozottan létezett. Mégis találunk számos kánonjogi rendelkezést, ami kitér a *stuprum* büntetendő cselekményére, amelyeket a dolgozatban elemzünk és értelmezünk is: különösen is kiemelkedőek az Elvirai zsinat kánonjai, a *Decretum Gratiani* egyes rendelkezései, valamint bemutatunk néhány penitenciálét is, hangsúlyozva, hogy ebben a történelmi időszakban a bűnbánati fegyelem és a kánoni büntetőjog fejlődése egymással kölcsönös viszonyban áll.

Gyermekvédelemről csak a kora újkortól kezdve beszélhetünk, rámutatva arra, hogy a szexuálerkölc területén a szuverén állam, részben a reformáció eszmeiségének hatása alatt kompetenciákat követel a cselekmény megítélését illetően annak eldöntésére, hogy az adott cselekedet nemcsak bűn, hanem bűncselekmény is, illetve az állami törvénykezés és bíraskodás kompetenciája már kiterjed a klerikusokra is. Emellett pedig a 16. századtól megjelenik, majd a 19. század második felében a jogban is letisztul a gyermek, a kiskorú személy fogalma, mint olyan, aki nem a család része vagy a családapa hatalma alá tartozó személy, hanem már önálló jogalany, akinek szabadsága van, jogokkal és (korlátozott) kötelességekkel is bír. Sajnos azt sem szabad elhallgatni, hogy ezen a területen, ebben az időszakban az állami joghoz képest a kánonjog jelentős lemaradás mutat fel.

Az 1917-es Kánonjogi Kódexben ezek a hatodik parancs elleni büntetendő cselekmények nem foglalnak el különösebben kitüntetett helyet, a *contra sextum cum minoribus* büntetendő cselekménye inkább a paráznság büntetendő cselekményének egyik altípusának számít, tehát az, hogy kiskorú terhére történt a cselekmény, inkább csak a büntetendő cselekmény körülményének számít, mintsem annak genusát határozza meg.

Mai szemmel nézve nagy változást hozott a *Crimen sollicitationis* instrukció kiadása 1922-ben, ami egészen a 20. század végéig meghatározta azt a módot, ahogyan az illetékes ordinárius a klerikusok által a kiskorúak terhére elkövetett büntetendő cselekményt kivizsgálta és büntette. Az instrukció magán hordozza a II. Vatikáni Zsinat előtti egyházjogi szemléletet, mivel az Egyházat *societas perfectaként* szemléli, ennek ellenére a rendelkezés mégsem célozza azt, hogy a tökéletesség látszatát mindenáron meg kell őrizni. A titoktartásra vonatkozó utasítások pontosan ugyanazt tartalmazzák, amit az ma is jelent az egyházi és a büntetőjogi eljárásjogban: vizsgálat és ítélet nélkül senkit sem szabad bűnösnek nyilvánítani. Amennyiben a vádlott bűnössége bebizonyosodott, akkor megfelelő egyházi büntetésben kell részesíteni, viszont a dokumentum semmilyen utalást nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy az ügyben az egyházi előjáró nem tájékoztathatja az állami

hatóságokat (igaz az is, hogy ezt kötelezővé sem teszi). A kiskorúakkal terhére elkövetett szexuális visszaélés csak egy azon büntetendő cselekmények közül, amellyel a dokumentum foglalkozik, még csak nem is a legfontosabb: a *crimen pessimum* ugyanis a Szent Officium meghatározása szerint nembeli (pontosabban azonos nembeli szexuális partnerrel történő) és nemcsak életkorbeli karaktert hordoz. A büntetendő cselekmények természetét illetően is magán hordozza a korszemlélet korlátait, mivel azt nem a szexuális önrendelkezés sérelmének horizontján, vagyis a sértett személytől kiindulva szemléli, hanem alapvetően a cölibátus, vagyis a klerikus által vállalt kötelezettségek egyikének megszegéseként értelmezi.

Az 1983-as CIC már külön kánonban, de még mindig elég marginálisan foglalkozik csak a kiskorú személyek terhére elkövetett büntetendő cselekménnyel, mégpedig az 1395. kánon 2. §. szerint „az a klerikus, aki másképpen követett el büntetendő cselekményt a hatodik parancsolat ellen, ha a büntetendő cselekményt erőszakkal vagy fenyegetéssel vagy nyilvánosan vagy tizenhat éven aluli kiskorúval követte el, megfelelő büntetésekkel büntetendő ...”

A CIC rendelkezése szerint amennyiben az ordinárius legalább valószínű tudomást szerez a büntetendő cselekményről, személyesen vagy megbízottja révén előzetes vizsgálatot kell indítania: mivel az Egyházban a jó hírnévhez fűződő jog és a botrány elkerülése egyaránt fontos, ezért e téren különös óvatossággal kell eljárni. Ezekben az esetekben az ordinárius részére csak kellő megfontolás után javasolt a büntetőeljárás megindítása. A büntetés kiszabásától pedig, ha a bűnös a botrányt helyrehozta vagy megjavult, valamint ha őt a polgári hatóság már kellőképpen megbüntette vagy várhatóan meg fogja büntetni (1344. kánon 2. §), akár el is lehet tekinteni. Az 1983-as CIC a dolgozatban tárgyalt büntetendő cselekmény elemeit illetően alábbi főbb pontokat határozta meg: a kiskorú személy életkorát 16. életévben határozta meg, az elkövető klerikus kellett, hogy legyen, alapvetően a szexuális cselekményre fókuszált (ami nem jelentett azt, hogy azt a klerikust, aki más módon vétkezett a hatodik parancs ellen, nem lehetett volna büntetni), a büntetés fókuszában a klerikus személye és cselekménye állt, nem pedig a sértett, végül pedig az elévülést öt évben határozta meg.

Sajnálatos módon mindössze két évtized alatt kiviláglott, hogy a CIC büntetőjoga ezen a téren reformra szorul, ami 2001-ben az SST kiadásában nyilvánult meg, ami valóban válasz volt az „idők jeleire” és túlzás nélkül állítható, hogy reformot indított el az egyházi büntetőjogban: egészen 2001-ig ugyanis az illetékes ordinárius viszonylag szabadon dönthetett – természetesen a CIC megszabta keretek között – a *contra sextum* büntetendő cselekményében érintett klerikus megbüntetéséről vagy épp meg-nem-büntetéséről. Az SST hatályba lépését követően ez ebben a formában már nem volt lehetséges: mihelyt az ordinárius „notitiam saltem verisimilem habeat de delicto reservato”, kötelezve van arra, hogy ezt a Hittani Kongregáció (Dikasztérium) felé jelezze és

megvárja a Kongregáció döntését a további teendőket illetően. Az SST emellett felemeli az elévülés idejét 10 évre, amely akkor kezdődik, amint a feltételezett sértett elérte a nagykorúságot. A szöveg 2010-es revíziója a további szigorodás irányát mutatja és tovább tágítja a büntetendő cselekmények körét:

1. a tízparancs hatodik parancsolata elleni büntetendő cselekmény, amelyet egy klerikus követ el egy 18 életév alatti kiskorúval és e tekintetben a kiskorúval egyenértékűnek számít az a személy, aki habituálisan értelme használatában korlátozott,

2. egy klerikus részéről örömszerzés céljából olyan, 18 életév alatti kiskorúak pornográf ábrázolásának szerzése, birtoklása, népszerűsítése, bármely módon és bármilyen eszközzel.

Fontos újdonság, fenntartva, hogy a Kongregáció másként is dönthet, a neki fenntartott cselekmények esetében az elévülést az eddigi 10 évvel szemben 20 évben állapítja meg és szélesebbre tárja a közigazgatási eljárás alkalmazásának lehetőségét is.

A Ferenc pápa pontifikátusa idején hozott disziplináris és egyházkormányzati intézkedések a további szigorítás irányába mutatnak. Az elmúlt években kiadott rendelkezések, úgy mint a *Mint egy szerető anya motu proprio* disziplináris természetűek, amellyel a Szentszéknek az is a célja, hogy adminisztratív intézkedésekkel tudatosítsa a részegyházak vezetőiben vizsgálati és felügyeleti felelősségüket a klerikusok által a kiskorúak terhére büntetendő cselekménynek kapcsán. Az ordinárius (és a jogban vele egyenlő személyek) *negligentiája*, különösen a *delictum contra minores* esetében, bár (ekkor még, tehát 2014-ben) nem minősül büntetendő cselekménynek, viszont a büntetendő cselekménnyel kapcsolatba hozható felelősségnek minősül. Ezért ha a gondosság hiánya ezen a téren súlyos és bizonyítható, akkor az a hivatalból való elmozdítás következményével járhat.

A 2019-es VELM egyértelműsíti a CIC-ben szereplő eljárási normákat a kiskorúak és a kiszolgáltatott személyek terhére elkövetett szexuális visszaéléseket, a pedopornográf anyagok készítését, birtoklását stb., valamint a bejelentési és a vizsgálati kötelezettséget illetően, külön kihangsúlyozva az állami hatóságokkal való együttműködés fontosságát. Mindez azt célozza, hogy megerősítse az Egyház társadalmi hitelességét és a szexuális visszaélések területén tanúsítandó zéró toleranciát, kiemelve az egyházi vezetők felelősségét és felelősségre vonhatóságát is.

A *motu proprio* kiterjeszti a büntetendő cselekményt elkövető személyek körét: ezek nemcsak klerikusok, a megszentelt élet intézményeihez vagy az apostoli élet társaságaihoz tartozó személyek. Pontosítja a büntetendő cselekmény genusát is: valakinek erőszak vagy fenyegetés, illetve tekintéllyel való visszaélés által arra kényszeríteni, hogy szexuális cselekményt hajtson végre vagy szenvedjen el; szexuális cselekmény végrehajtása kiskorúval vagy kiszolgáltatott személlyel; gyermekpornográfiát tartalmazó anyag előállítása, felajánlása, forgalmazása vagy birtoklása, akár telekommunikációs és informatikai úton, csakúgy, mint kiskorú vagy kiszolgáltatott személy

pornográf bemutatásban való részvételre csábítása vagy rábírása. Emellett pedig büntetendők azok a cselekvések vagy mulasztások, amelyek célja, hogy a nevezett büntetendő cselekményben folyó vizsgálatokat befolyásolják vagy kijátsszák. Továbbá bevezeti a kiszolgáltatott személy fogalmát: az a személy, aki beteg, fizikailag vagy pszichésen korlátozott, vagy személyes szabadságától meg van fosztva, ami által ténylegesen akár alkalmilag, a felfogás és az akarás képességében, de legalábbis a sérelem elleni ellenállás képességében korlátozott. Végül pedig elrendeli bejelentő felületek létrehozását, valamint a klerikusnak, a megszentelt élet intézményéhez vagy az apostoli élet társaságához tartozó személyek számára kötelezővé teszi a bejelentést, kivéve, ha ez a szentgyónás útján jutott tudomásukra. A bejelentést tevő személyekre titoktartást nem lehet kiróni, az állami szervekkel az eljárás során szorosán együtt kell működni, valamint a feltételezett sértettekkel szembeni bánásmódról is rendelkezik. A VELM 2. címe a püspökökre és a velük egyenrangú személyekre vonatkozik, vagyis arra az eljárás módra, ha ellenük érkezik bejelentés.

A VELM-ben megkezdett büntetőjogi szigorodás újabb állomása a CIC büntetőjoggal foglalkozó fejezetének a reformja volt. A *Pascite gregem Dei* kimondatlan célja az, hogy a II. Vatikáni Zsinatot követő nagy kánonjogi reform hiányosságait pótolja, mivel úgy tűnik, hogy az 1983-as CIC-ben szereplő büntetőjogi rendelkezéseket és eljárási szabályokat egészen egyszerűen nem ilyen súlyos esetekre tervezték. A Zsinat utáni időszak szemlélete, amely sokszor még az Egyház büntető hatalmát is megkérdőjelezte, sokkal inkább egy olyan közösséget tartott szem előtt, ahol minden tag tisztában van felelősségével és a maga módján keresi az üdvösséget, valamint egy olyan Egyház képét, amely nem büntet, hanem minden ember számára el akarja vinni az üdvösséget: ezért, bár az 1983-as CIC-ben bár helyet kapott a büntetőjog, de korántsem olyan hangsúllyal, mint az indokolt lett volna.

A *Pascite gregem Dei*, mint a CIC VI. könyvének reformja a büntetendő cselekmények részletesebb és differenciáltabb szemléletét tartalmazza, egyúttal remélhetőleg orvosolva az egyházi büntetőjog eddigi „relatív tehetetlenségét” az elkövetőkkel szemben. Az új szöveg deklarált célja a pasztorális szeretet és a büntetések kirovása közötti feszültség feloldása. Ennek érdekében a *contra sextum cum minoribus* büntetendő cselekménye a *Pascite gregem Dei* után sokkal nagyobb hangsúllyal szerepel, mint korábban, a lehetséges elkövetők köre is szélesebb, mint az 1983-as CIC-ben vagy akár a VELM-ben, a büntetendő cselekmény leírás pontosabb, emellett pedig egy szemléletbeli változásnak is tanújelét adja azzal, hogy külön kánonban, nem a klerikusi kötelezettségek sérelmeként és a sértett fél horizontján közelíti meg a büntetendő cselekményt.

A dolgozat utolsó, szisztematikus egységében szándékunk szerint a büntetendő cselekménnyel kapcsolatba hozható szempontok és részterületek elemzésére került sor. Ennek kapcsán elemezzük a büntetendő cselekményt elkövető személy fogalmát: ez az 1983-as CIC szerint alapvetően klerikus lehetett, a 2010-es SST és a VELM ezt expliciten kiterjeszti a megszentelt élet

intézményeihez vagy az apostoli élet társaságaihoz tartozó személyekre is, míg a büntetőjog revíziója után a lehetséges elkövetők köre még tovább tágul. Kétségtelen tény azonban, hogy az Egyház továbbra is csak azokat a személyeket tudja hatékonyan büntetni, akik szenteléssel, fogadalommal vagy az elköteleződés más formáival klerikussá váltak vagy inkorporálódtak.

A dolgozatban tárgyalt büntetendő cselekményt kiskorú személy sérelmére lehet elkövetni: e tekintetben kiskorú az a személy, aki a 18. életévét még nem töltötte be. Kapcsolódóan ide tartoznak mindazok a személyek, akik sebezhetőek vagy akik habituálisan értelmük használatában korlátozottak. Fontos hangsúlyozni, hogy azzal, hogy az egyházi törvényhozó a kiskorú személyt 18. életévét be nem töltött személyként határozta meg, e tekintetben sokkal szigorúbb szabályokat állított fel, mint a legtöbb állam büntető törvénye.

A cselekmény genusát a sértett személy életkora és állapota, valamint az elkövető státusza mellett meghatározza annak tárgya. Ez jelenthet konkrét szexuális cselekményt (nemi aktust, érintést stb.), valamint pedopornográf anyag megszerzését, magánál tartását, birtoklását, előállítását, bemutatását vagy az ebben való részvételre való rávételt *libidinis vel lucri causa* (SST) vagy pedig *scopi prevalentemente sessuali* (VELM) céllal. Emellett büntetendő cselekmény az egyházi vagy állami eljárás, illetve a vizsgálat akadályoztatása, hátráltatása, kijátszása.

E területen az elévülés, mint a Hittani Dikasztériumnak fenntartott büntetendő cselekmény esetében 20 év, amelytől a Dikasztérium adott esetben eltekinthet: lényegében olyan cselekményről van szó, amely esetében nincs elévülés. Az, hogy az elévülés a sértett személy betöltött tizennyolcadik életével kezdődik, bizonyítja az Egyház elköteleződését a visszaélések leküzdése érdekében: ebben az életkorban a sértettől már feltételezhető, hogy értelme kellő használata mellett, adott esetben a szükséges és rendelkezésére bocsátott pszichológusi segítséget igénybe véve tud nyilatkozni az őt ért sérelemről.

Ferenc pápa a *contra sextum cum minoribus* büntetendő cselekményben eltörölte a pápai titoktartás kötelezettségét, valamint a VELM azt is hangsúlyozza, hogy a bejelentést tevő személyre hallgatási vagy titoktartási kötelezettséget nem szabad kiróni.

Emellett a dolgozatban kitérünk az ártatlanság védelmére, valamint a jó hírnévhez fűződő jog kérdésére is. Az emberi személy méltóságából fakad az, hogy a bíróság előtt és a büntetendő eljárás során ártatlannak tekintendő mindaddig, amíg ennek ellenkezője hivatalos fórumon be nem bizonyosodik. A törvényhozó ezzel egyrészt megakadályozza, hogy a megvádolt személyt a tárgyalást és az eljárás megelőzően, valamint annak során bűnösnek tekintsék, másrészt pedig a bizonyítás és az ítékezés szabálya, amely ez esetben arra szolgál, hogy a vádlottat ne kényszerítse a saját ártatlanságának bizonyítására. Tágabb értelemben az épp ártatlanság védelme az, ami minden jogalkotásban, így a kánonjogban is a büntető eljárás megindítását szükségessé teszi, hiszen az eljárás nem egy rituálé, hanem annak célja az igazság kiderítése.

A kánonjog e téren a II. Vatikáni Zsinat tanítását applikálja, amelyben különös hangsúlyt kaptak az emberi méltóság és az emberi személy jogai: ez a gondolat az Egyház teológiai hagyományában korábban nem volt ennyire kidolgozott. Ez jelenik meg a *Pascite gregem Dei*-ben explicit módon: „mindenki ártatlannak számít, amíg az ellenkezőjét be nem bizonyítják.” Fontos hangsúlyozni azonban azt is, hogy az ártatlanság védelme nem zárja ki a megvádolt személy elleni elővigyázatossági intézkedések meghozatalát.

A jó hírnév egyet jelent a tisztelettel, a társadalmi megbecsüléssel, olyan értékekkel, amely az személy méltóságával függ össze. A jó hírnév tiszteletben tartásának joga nem a keresztségből, hanem a természetjogból ered, amit a II. Vatikáni Zsinat is az emberi élethez szükséges jogok között említ. Az ordináriusnak fokozott diszkrécióval kell eljárnia, mivel a klerikus elveszítheti jó hírnevét akkor is, ha igazságtalanul vádolják meg egy büntetendő cselekmény elkövetésével, csakúgy mint akkor, ha ténylegesen elköveti a büntetendő cselekményt, de az az illetékes egyházi hatóság tudomására nem jut, viszont a hívő nép körében közismert és ezáltal munkája terméketlenné válik. Mindazonáltal a dolgozatban tárgyalt büntetendő cselekmény kapcsán az illetékes előjáró számára az egyik legnagyobb kihívás a megvádolt személy jó hírnevének védelme vagy helyreállítása, ha ártatlansága bebizonyosodik.

Annak érdekében, hogy tárgyalt büntetendő cselekményről az illetékes előjáró a lehető legkönnyebben tudomást szerezzon, bejelentő felületet kell létrehozni, ahol bárki tehet bejelentést, ez azonban klerikusoknak és a megszentelt életet folytató személyeknek kötelessége is, kivéve akkor, ha az adott információ a gyónásból származik. Fontos újdonság a *Crimen sollicitationis*hoz képest az, hogy bejelentésről és nem feljelentésről van szó, tehát az információnak a célja az előzetes vizsgálat megindításának alkalma, emellett pedig az illetékes ordinárius ezt csak akkor hagyhatja figyelmen kívül, ha a bejelentés nyilvánvalóan alaptalan. Információt azonban nemcsak a bejelentési felületen keresztül, hanem lényegében bármely más módon lehet szerezni: az Egyház ezzel is igazolja elkötelezettségét a lehető legszélesebb spektrumon a büntetendő cselekmények feltárásában.

Az eljárás egyik legfontosabb szakasza az előzetes vizsgálat, ami arról való döntés, hogy le kell-e folytatni büntető eljárást, ami lehet jogi vagy közigazgatási természetű. A hatodik parancs ellen tizennyolc év alatti kiskorúak terhére elkövetett büntetendő cselekmények esetén az előjárónak nem áll módjában mérlegelni, mivel a büntetendő cselekmény a Hittani Dikasztérium hatáskörébe tartozik. Ilyen esetben az előzetes vizsgálat eredményét, ha a büntetendő cselekmény elkövetése valószínű, el kell küldeni a Dikasztériumnak, amelynek döntése alapján kell az illetékes előjárónak eljárnia. Az, hogy az illetékes előjáró milyen büntető eljárást folytat le, függhet a CDF határozatától, illetve a megfelelő eljárás mód lefolytatására a *votummal* együtt maga is javaslatot tehet. A megvádolt személy számára biztosítani kell a védekezéshez fűződő jogot, az előzetes vizsgálat során ügyvéd kinevezése nem kötelező, de ügyvéd vagy más jogi tanácsot nyújtani tudó személy kinevezhető.

A dolgozatban kitérünk arra is, hogy e területen fontos figyelmet fordítani a klerikusok és megszentelt életet folytató személyek folyamatos képzésére, megismertetni őket a bántalmazás jelenségével, annak kockázati tényezőivel és dinamikájával, valamint az Egyháznak a visszaélések ellen vállalt szerepével.

A károk jóvátételét illetően a VELM több lehetőséget is kínál, amely közül az illetékes eljáró a sértett személy élethelyzetének és igényeinek legmegfelelőbbet választhatja ki: a folyamat a befogadással kezdődik, ami lényegében a személyes találkozást és a meghallgatást jelenti, ezt pedig orvosi, terápiás és pszichológiai segítségnyújtás követhet. Az Egyház felelősségvállalását jelzi az is, hogy igény és lehetőség szerint az egyes egyházmegye, a megszentelt élet intézménye vagy az apostoli élet társasága, illetve az adott Püspöki Konferencia anyagi kártérítést is nyújtson.

A dolgozatban bemutattuk azt, hogy a kiskorú, vagyis 18. életévüket be nem töltött személyek terhére, klerikusok és megszentelt életet folytató személyek által elkövetett cselekményeket a jelenlegi kánoni büntetőjog különösen szigorúan szankcionálja. Az Egyház e területen különösen is együttműködik az állami hatóságokkal és a bejelentő felületek létrehozásával arra törekszik, hogy a lehető legtöbb büntetendő cselekmény feltárásra kerüljön. A *contra sextum cum minoribus* cselekménye nem korlátozódik egyszerűen a nemi aktus formáira, hanem jelenti ilyen természetű anyag készítését, birtoklását, terjesztését, amely cselekményt a hatályos kánonjog már nem a klerikusi kötelezettségek megszegéseként értelmezi, hanem a sértett személy sérelmeként, amely magával hozza a szexualitás traumatikus felfedezését és számos későbbi pszichológiai és egészségi problémának a forrásává válhat. Az SST és a VELM kiadása, valamint revíziói, illetve a *Pascite gregem Dei* kiadása a büntetőjog fejlődésének egy - egy fontos állomása, melyeknek az a célja, hogy orvosolják a kánoni büntetőjog relatív tehetetlenségét az elkövetőkkel szemben és bemutassák a társadalom előtt is az Egyház elkötelezettségét ezen büntetendő cselekmények elkövetőivel szemben.